

Драган Марковић
ДИГИТАЛНА КАФА

Драган Марковић

ДИГИТАЛНА КАФА

**Copyright © Издавачка агенција Белов,
прво издање, јануар 2021.**

Главни и одговорни уредник: Саша Кузмановић

Уредник издања: Саша Кузмановић

**Лектура и коректура: Зоран Пенчић / Ана
Кузмановић**

Дизајн корица: Александра Марковић

**Технички уредник (дизајн корица, прелом и
припрема за штампу): Саша Кузмановић / Немања
Лукић**

www.belov.in.rs

izdavackaagencijabelov@gmail.com

Драган Марковић

ДИГИТАЛНА КАФА

Београд, јануар 2021.

***Мојој супрузи Александри и нашој деци Лени и Вуку.
Заувек. Свим људима са којима сам се до сада „срео’’ и
онима са којима ћу се тек сретати.***

Ову публикацију у целини или деловима, забрањено је умножавати, прештамповати или преносити у било којој форми или било којим средством без дозволе аутора и издавача. Забрањено је њено умножавање и дистрибуција без одобрења издавача. Сва права за објављивање ове књиге задржавају аутор и издавач по одредбама закона о ауторским правима.

КО МРАКОМ ХОДИО НИЈЕ НИ СВЕТЛОСТ НЕ ПОЗНАЈЕ

„Неком рат, а неком и брат!”, одзвањају умом, кроз време ношене познате речи, још познатије реченице, саткане мудрошћу оних што испред нас ходаше, а чије трагове нисмо кадри да пратимо, а камоли да сустигнемо.

Животна олуја нас увек сустигне неспремне, када јој се најмање надамо иако нас живот, не дозвољавајући да се сувише опустимо, на њу упорно спрема.

Спуштајући се тако стрним животним странпутицама, она нам се попут злодуха, прикраде вешто. Обавије нам душу и тело својим црнилом, заслепи нас, украде дах и сузи свест, те место ведрине усели у нас део свога мрака, немир, бол и патњу. Човек који је ушао у олују никада исти не изађе из ње, те након те олује бива приморан да се бори сам са собом и са демонима који поврх стене стоје, чекајући да га се дочепају, желећи да посустане на свом путу успења, поновног рађања и помирења са Богом и самим собом.

Драган Марковић нас кроз ово дело, уместо погледом усмереним ка Небу и Богу, у циљу спасења, води обрнутим, трновитим и тежим путем, ка спознаји човекове природе. Његов поглед је упрт дубоко у сопствену душу и животну бит. Он не тражи опрост од Бога, већ од себе сама.

Аутор нас кроз разговоре са овостраним и оностраним бићима на сасвим једноставан начин доводи до емпиријске истине: „Оног тренутка када човек смогне снаге да опрости сам себи, измириће се и са Богом и са вуком у себи.”

Драган нас овим делом подучава, али и подсећа ко смо били, али нас и опомиње, да оно што смо постали није по вољи предака.

Дело је писано јединственим стилем који обилује мноштвом архаизама и давно заборављеним речима, којима аутор на несвакидашњи начин враћа намену и живост те је право задовољство отиснути се уз „Дигиталну кафу”, на ово чудно и оригинално путовање.

С.К. Белов, књижевник

ИДЕЈА ЈЕ РОЂЕНА

Због дела о којем пишем ове редове осећам се срећно и поносно, и то из два разлога. Један је што се ради о првом књижевном кораку мог драгог пријатеља, што је увек лепа и велика ствар. Други је што сам, верујем, у извесној, макар и јако малој мери и сам заслужан што ће ова збирка угледати светлост дана, што није велика ствар, али је јако пријатна.

Наиме, Драган и ја већ неколико година, што на друштвеним мрежама што уживо, другујемо, размењујемо мишљење о свему и свачему, пратимо шта онај други ради и пише...

Оно што сам од првих дана нашег познанства запазио јесте његов изузетан приповедачки дар и веома специфичан начин употребе речи и материјализације тока мисли путем њих те га ономад приупитах планира ли можда објављивање збирке песама или прича.

Идеја сигурно није тада рођена, али ево, данас седим над рукописом спремним за штампу, почаствован приликом да напишем коју о Драгановим причама и песмама. Тешко ми је то зато што сам пристрасан, а требало би да будем објективан. И лако јер сам уверен да се ради о занимљивом, питком и животном штиву, у чијим ће редовима свако да нађе нешто што ће му се свидети и заличити на његове властите мисли, искуство, живот...

Уживајте!

Саша Еди Ђорђевић, књижевник

ΠΡΟΖΑ

ЗВОНО

Ваљда и нема града, вароши, села, засеока и другог насеља људског у овим крајевима нашим, а да у њему нема Цркве, Храма Божијег. Где има Цркве, има и звоника, стражара будног, мотриље високе.

Кад и не би когод знао, чему служе мотриље ове, изглед би му њихов сам рекао. Зар не стреме на горе, право попут лествица, од земне прашине тешке ка облацима лаким, и далеко, далеко иза њих? Стани подно звоника, управи поглед свој ка врху, па ће ти се све само казати, и одакле, и где, а и како.

На дну мотриље сваке ове, врата стоје, врата на почетку. Закључана нису, сви су позвани. Ко уђе, стреми ли висини, завојитим басамцима или тананим стубама можда, кренуће – на горе, где га мотриља и води. Пењући се стрминама, мрачним некада, прашним вазда, улажући напор велики, уз понеко пробијање светлости спасоносне, иде се, на горе. Тај тешки и трудни пут, што од почетка ка крају води, средина је. А у средини врата нема, само пут. То је раздобље наше. Неки... многи... на томе путу и остану, не дошавши до краја, до врха, а на врху, крај је пута. Крај муке, напора и труда великога, и ту, на крају раздобља нашега, врата су опет једна. Врата на крају. Кроз њих прошавши, видећеш што на почетку видео ниси моћи, ни сањати да је могуће. Јер видиковац ту је, недохватан без великога труда и успињања дугог.

На врху куле мотриље.

Ка небу.

Ка облацима,

и иза њих.

Ка Небу.

На врху те куле мотриље, која будно стражари вазда, народ и насеља своја чува, засео је појац. Осим што, како јој име каже, мотри и вазда види и зна, ова витка пратиља сваке Цркве, стан је дакле, једном посебноме појцу. Тај је појац, оркестар са само једним чланом и са диригентом који му само најлепше хармоније компоњује. Оркестар једночлани овај је без партитуре, а ипак сваки је пут виртуозан, беспогрешан у звуку својем.

Појац овај и глас је, гласник је. Он објављује, он јавља, он упозорава, он позива, он шаље. Он дочекује и испраћа. У весељима, сабрат нам је, савесељак. Он и туге дели, сасужањ је наш, тежине бремена лакшим чини. Он је један, а једновремено свакоме ко га чује говори, толика је снага његова, на висини, где борави одувек и заувек. Глас је његов силан, снажан. Јасно га чују и они уз њега што су, као и они пољаци ван насеља, далеко. Оне близу не сажиже снагом својом, далеке делатнике опет, снагом великом позива. Такав је глас појца, гласника овога, громогласан, а незаглушан.

Исти позив, шаље он људима свим. Но не чују сви позвани. Не одазивају се и не долазе сви који чују. И нису сви који се одазову. Но, све док има барем један, који чује, који се одазива, који долази и који јесте, појац овај позиваће.

Одзвања песма његова. Одзвања, као из рађања времена да креће. Одзвања, као да сваки тон изнова путује кроз сва времена. Одзвања, као да се завршава у трену нашем. Толико ми чујемо, а појчева песма путује, одзвања и много после трена нашег. Одзвања у времену што још наше није, што га ни не знамо, што ће доћи.

Пролазећи кроз раздобља многа, сваким тоном својим, доноси нам свезнање времена бивших, нама данашњима. Ех, када би само умели да слушамо и чујемо тонове његове, јер собом они носе све што нам треба, ни

више, ни мање, већ тачно по мери нашој. Да чујемо бруј, титрај, што нам говори, језицима многим и само једним. Авај, не умемо.

Појац овај, облик има. Леп је за око наше, као и звук што му је, за ухо наше. Као цвет је он неки. Окренут на горе није, већ на доле, на доле, ка нама, јер нама се и обраћа, нама поје. На једном је крају својем затворен, да се песма његова не расипа. На другом крају, отворен је широм, ка нама, не би ли свака реч песме његове до нас слабоуких стигла. И облик његов, ето, говори о његовој жељи да нама поје. У средини шупљине његове, од затвореног ка отвореном делу, опет ка нама усмерен, језик појчев је, што речи твори кретањем својим. Језику овоме, сва су наречја и језици матерњи, толико му је знање дато, замисли.

Неки појац овај, украшен је, неки опет гладак, прост савим и без украса. Неки је опет велики, а неки велики није, јер мали појац не постоји. А понегде, на понеким мотриљама, што многим зборе, појаца је више од једног. О њима речи не вреди ни низати, у покушају описа, јер сваки појац овај, красан је и сам. У грозду када су, сасвим неописни то је.

Када гласе своје удруже појци ови, бруј њихов прожима све. Додирује ону нутрину у човеку, и њему самом иначе недочуватну, па не слушамо ухом само, већ бићем својим целим, сви. Некима се пак, слух искварио мало или мало више, па појце не чују најјасније и не разабиру речи песме. Но, појци певају и њима, желећи да их дозову, ипак.

Појац овај и име своје има. **Звоно**, то је. И име му, ето, само по себи одзвања значајем великим. Почине словом **Заједништва**, наставља словом **Вере**, из ње настаје слово **Отаџбине**, а она је била, јесте и опет биће **Небесна**, и све почиње и завршава се у **Оцу** како име **Отаџбине** и

казује. Видиш, и именом својим Звоно нам вели зашто нам поје, да нас окупи заједно, вели нам и о чему поје, о Вери нашој Православној, поје нам и где је отаџбина наша, на Небу, на крају поје нам говорећи да долазимо од Оца и Оцу идемо. Звоно. Име је његово кратко, важност је, и сам видиш, доста дужа и већа.

Ето, по свему реченом, а рећи се још много о Звону може, видимо да тако савршено је. Појац на врху мотриље, над људима својим, над нама. Звука савршеног, речи песме без текста разумљиве људима на језицима свим, а ми, разумемо ли се, чак и када језик исти зборимо? Облика је Звоно лепог и милог, ненаметљивог, а ми, јесмо ли и ми такви, леви, а ипак ненаметљиви? На висини оно је, одакле се много види. На висини много већој од висине наше. А ми, где смо ми? На висини или кораке своје бројимо по калу, прашини, низини? Звоно је способно да се без сукоба, са другим појцима удружи у сагласју истог исходишта и истог циља. Можемо ли ми са другима, без сукоба? Можемо ли се удружити као појци песме исте?

Далеко, недохватно је Звоно по способностима својим, за нас нижње. Ставимо ли га на кантар неки, па заузмемо ли сами тас други, претегнуће тежина Звона, много. Ниски и таврљави ми смо. Замисли ако можеш, такво савршено Звоно, само је пуки инструмент, живи само док поје мелодије Његове, без воље, свести, само са циљем да поје песму Његову, нама нижњима. Да чујемо, да се одазовемо, да дођемо, да будемо. Замисли, колико Он воли нас, кад комаду железа даје такву силу и снагу, да нама помогне и зове нас.

Безмерно нас воли. И свака је песма појца овога само одјек гласа Његовог. Јека.

ЈЕКА

Ван времена и простора, не од овог века,
одувек и заувек позива нас, јека.

Као дивља и вихорна, вир, опасна река,
кроз теснаце времена, провлачи се јека.

Медно слатка, пелин горка, има она лека,
твари тајне и оздравне носи нама, јека.

Ко у часе студне, загрљај од крзна мека,
нуди нама звуком својим, неохладна јека.

К'о гост драги и жељени, иде из далека,
пут путује без почетка, недопутна јека.

Душа, срце и ум његов, сачињу човека,
све их буди и свуд дира неспавана јека.

На почетку, крај пута, она вазда чека,
дочекује и испраћа, неутишна јека.

Да ли стижеш ил' одлазиш, пут места далека?
Свуд' те прати, и одзвања, са звоника јека.

СЕЋАЊА ЈЕДНОГ ТУРИСТЕ -А НА ПОЧЕТКУ... ПОЧЕТАК-

„Па, коме човече треба још једна ратна прича?“, кажем ја њему.

„Пусти те приче о херојству, јунаштву, челику, сечиву, јуришу, жртвовању. Пиј бре, братац то пиће, а тема има и лепших.“

Он – упоран. Није, каже никад имао прилике да разговара са неким борцем, активним учесником рата.

„Их, много си па пропустио“, мислим се ја. Све се надам, одустаће. Ма какви, нема шансе. Навалио, као мутав.

„Ма дај, мора да имаш неку интересантну причу. Што си такав, дај испричај нешто. Неко лудило: ноћ, хладно, страх, лете меци око тебе, а ти храбар. И тако то, ајде брате, молим те.“

Прича тако, а гледа ме ко неку егзотичну животињу, занимљиву за једнократну употребу. То ти је одлика људи данас, да те једнократно употребе. Да прекратим време, решим да му удовољим и испричам по нешто, чега се сетим, а не сећам се баш много. И не, нисам ја заборавио догађаје, него су они заборавили мене. Бива и то, бива. Нашли неке занимљивије учеснике, па сад њима припадају. Ето, решим да испричам то мало што је претекло у мојем сећању. Али, ја ти братац не знам ни једну озбиљну ратну причу, такве и не памтим. Баш су те отишле другима, а мени остаде, шта остаде. Код мене ти је све нека згода, гег, фора. Немајући избора, почех да му причам.

Па ево...

ЦО БАГЕРИСТА, МИГРАЦИЈЕ СТАНОВНИШТВА, ГДЕ СЕ ТОЧКОВИ СА КОЛА У ПОКРЕТУ КРАДУ, ДРВОКРАДИЦЕ

Била је нека година, не знам број, ал' се сећам да је следеће године неки Цо, много година касније смо постали пријатељи на једној виртуелној мрежи, што вози багер, срушио власт у Србији, или је барем зато покретао багер. Мислим, јебеш власт, кад је сруши један багер. Добро сад, није баш био само један багер, ал' тако се лепше уклапа у ову моју причу. Па бре брате, ону зграду у Земуну рушило је десетак комада, мислим багера, ал' то је било касније, та зграда у Земуну. Знаш која зграда? Нормално да знаш! Сви то знају!

Е, те године пре Цоа, покупише нас и одведоше доле, мало јужније у једно место са бујном вегетацијом, ваљда се зато и звало Бујановац. Ал' та вегетација није ништа, спрам оне вегетације из суседнога места, звало се Велики Трновац. Место мало, а име велико. Е брале, каква је ту бујност била, нарочито канабиса, и свих његових деривата. Народ вредан, сви саде. Зато и живе лепо, кад су вредни. Зато се ваљда и отимасмо са њима око Бујановца, због те вегетације.

Можда је постојао неки други разлог, не сећам се баш најјасније. После ми један објаснио, да то није баш тако, него... ал' нек остане нешто и за другу причу.

Сећам се, кад смо долазили у тај Бујановац, стадо смо у Врању. Не знамо што смо стали. Није на борцу да зна, ни да пита. Његово је да се бори.

А Врање је леп град, стар. Осећа се то и види. Нигде никог млађег од шездесет година. Једино војници у оној касарни. Мислио сам да је војна тајна, па нисам питао где су млађи. После чујем, отишли. Како отишли, где отишли, кад ће да се врате? У Београд отишли, кажу. Логично,

мислим се ја, зато смо ми и морали чак из Београда да потежемо овамо, да се они сместе, привремено, док се не снађу. Да им места направимо, не могу сви у Београд да стану.

Док смо тако анализирали старосну структуру Врања, као и миграције становништва, долете неки, ко ветар, сав уплахирен и ужурбан. Оде ко вихор право код ових наших, што командују. После неког времена, добијамо наређење да помогнемо неким Новосађанима на неком брду изнад Врања, туку их они, кажу, трпе јаку ватру. Ја, наиван какав већ јесам, питам: „Ко их бре туче и зашто?” И још: „Што трпе ватру, све им је.ем, што је не угасе или се барем не измакну?” Гледа ме сажаливо онај један са високим чином и објашњава ми да је у питању стручна терминологија, да ништа не разумем, а и да не треба да разумем, него да извршавам наређења, а не да запиткујем.

Пошто сам већ оуглао на галаму, а и схватио да ови што командују, у ствари појма немају, а истовремено од војничког посла знају једино појмове, мислим у себи: „Па није ни нама најгоре, ови мученици дошли чак из Новог Сада у Врање.” Изгледа да миграција Врањанаца подразумева и Нови Сад. Ваљда нису могли сви да стану у Београд.

Све у свему, после уобичајене конфузије, кренемо ми на то брдо. Нећу да ти кажем како се брдо зове, можда је још увек војна тајна. Мада, нема више тајни, а ни војске. Једино је још брдо остало. Ипак, да не лапрам много, никад се не зна. Значи, на брдо.

Возимо се узбрдо, на „планинском коњу” позади нема цераде, само арњеви. Па ко да смо у утроби неке зверке, а они арњеви му дођу ребра. Шта ћу, морам нечим да прекратим време, па маштам. Преко пута мене седи неки момчић, набрушен сав. Све на њему утегнуто, као и он сам што је. Цупка ногом, жваће жваку и зверу око себе. Ми-

слим се, пући ће пре времена. Решим да му мало скренем пажњу, на неке лепше теме, па га питам:

„Је ли, што си сео испод те шипке од арњева, момак?“

Он: „Шта те боли к...ц матори!?“

Чуј, матори???!!!

Ја: „Јеси чуо шта се оном извиђачу десило прошле недеље, кад је седео, тако ко ти?“

Он: „Нисам и боли ме к...ц!“

Ја: „Налетели на мину, задњи крај „Пинца“ одскочи, баци га на шипку од арњева, летео је ко Бубка. И тако поломи шипку главом. Ил' главу шипком, нисам сигуран, малац.“

До краја вожње, момак је више водио рачуна о положају своје главе у односу на арњеве, него о цупкању, нервози, итд. На место догађаја је стигао релаксиран, што није главом оштетио возило, што је свакако добро. И за његову главу, а и за возило.

Дошавши горе, упознамо неког Пешу, не знам шта је по чину био, затекли смо га у гаћама боксерицама испред земунице. На једној нози чизма, на другој папуча. Каже, сад су га пробудили, пошто су они напели да их истерају са положаја, а он истим командује.

„Шта сте предузели?“, пита га она наша будала, то је онај са високим чином.

„Ништа до сада“, вели Пеша. „Ал' ево сад ћу.“

Узима мегафон, пење се на ископ рова и виче из свег гласа: „Еј ви, у папуче сам. Ако обујем чизме, је.аћ. вам мајку!!!“

По нагласку и дијалекту, рекао бих да је и он негде одавде, са југа. Каже да је из села у којем је најмања дозвољена брзина четрдесет на сат. На моје питање, како и зашто то, објашњава ми да ако идеш спорије, остаћеш без гума, у покрету. „Ко скида гуме на колима у

покрету?'' , питам ја. Сав поносан, каже: „Између осталог и ја. Био сам најбољи. Док ме не ухватише. Онда сам бирао, апсана или ово овде и ето, погреших. Боље да сам у апсану отишао. Тамо ме бар не би будили сваки час, ка овде сад. ”

Тако бесан, још једаред он сасу серију реченица, са доста придева о мајкама и сестрама оних прекопута.

Да ли је он био убедљив или су се они сажалили на прекинут сан, не знам, међутим одусташе они од истеривања са положаја, Пеше и његових бораца, барем тада. После неког времена, Пеша се врати у ону земуницу, ваљда да спава, мада луд какав је, комотно је могао и тунел до оног његовог села, где се точкови у покрету скидају, копати. А ми, немајући куд, опет оним истим возилима, спустисмо се низ брдо, не инсистирај, нећу ти рећи које, назад у Врање. Мислим, ако си иоле бистар довољно ти је и ово, није Врање у Алпима.

Једино вредно пажње, током овог спуста низ планину, јесте да је онај момак опет сео испод шипке. Овај пут је било довољно да погледам њега, па арњеве и скапирао је. Има наде за њега.

Да, умало не заборавих. На једној од оних кривина кроз шуму, однекуда излетеше двојица у шареној одећи са секирама на раменима. Најпре смо мислили да су шумари, у ужој Србији познати као лугари. Нису били, мислим шумари, а ни лугари. Не знам да ли су били у ужој Србији. Ал' знам да после нису били, у ужој Србији. Богме, нигде, а оно нису биле секире, него неке „зоље“, „осе“ или нешто слично. Знам да „бумбар“ није, то је превелико. Мислим, не као инсект, него се тиме гађају већи циљеви, а не Београђани на излетничкој тури по падинама неке планине изнад Врања.

По повратку у Врање, сви нас грле, тапшу, веселе се, честитају нам велики успех. После чујем, да су им она

двојица дрвокрадица силне муке правила, до тог дана. Шта ли су дрва та двојица накрали, кад нас славише онако, ко хероје.

Преспавасмо у Врању, јербо закасасмо докасно по оним брдима.

БУЈАНОВАЦ ГРАД, КРАЈ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ, МАЛИ ГРАД ВЕЛИКОГ ИМЕНА, КАКО НАСТАЈУ КАСАРНЕ

Тек сутрадан, у неко доба, избисмо поново на онај друм, што га зову Прешевска магистрала и ајд' ка том Бујановцу.

Нисмо се дуго возили, кад ето града. Их, града, вароши. Лепо место. Некако ушушкано. Стадоше возила у неком дворишту великом. Ми изађосмо, зевамо околу ко сврачићи на југовину. Нигде братац зграда, где ћемо се ми сместити. У сред оног великог дворишта, само једна барака. Кажу, ту ћете ви. Ти ви, то смо ми.

Па што не улазимо, пита неко. Чека се крај петог часа, одговара неки локални командир, што нас дочека. После нам објаснили, да је то школа. У ствари, да је била школа. Због нашег туристичког аранжмана, школска година им се раније завршила и сви су отишли на распуст. Човек би мислио, има да нас славе, да певају деца од среће. Јок бре, братац. Излазе из оне бараке, а гледају нас некако, испод ока. Схватио сам после, њихови су родитељи, нарочито тате, узрок нашег туризма по Бујановцу и околини, а зна се, после су им тате биле љуте што смо накратко прекинули њихове активности, па су и децу грдили. Зато су и била деца кивна, знала су да ће бити грђена.

Тако, сместисмо се ми у ону бараку. Ја са мојом екипом у задњу учионицу десно. Клупе и столови брзо